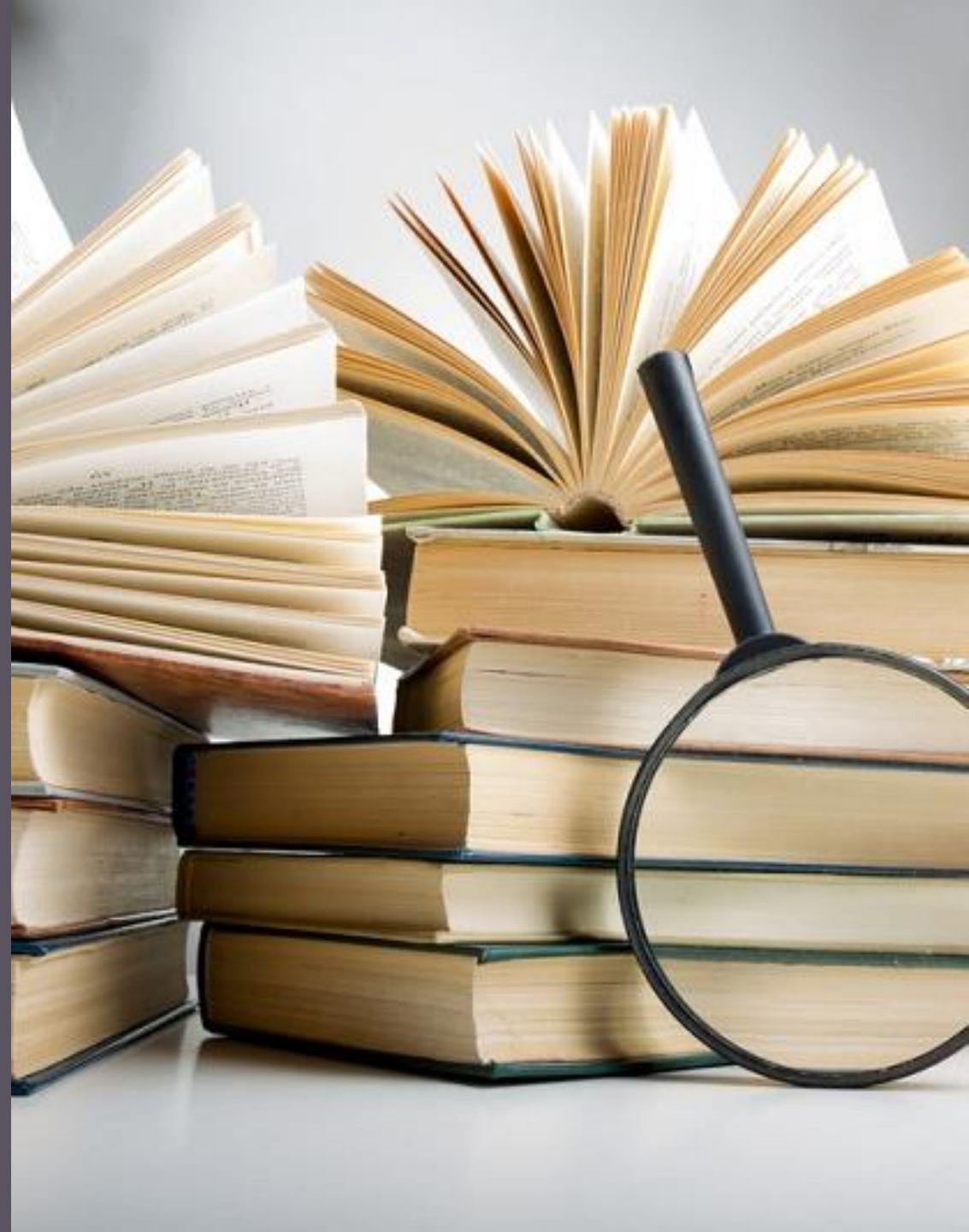

**SKOLĒNU LASĪTPRASMES
VEICINĀŠANA SOCIĀLĀS UN
PILSONISKĀS JOMAS
PRIEKŠMETOS**

20.03.2024.

Annija Bergmane

Rīgas 72. vidusskolas direktora
vietniece, vēstures un sociālo zinību
skolotāja

Saturs:

- Ievads: lasītprasmes nozīme sociālās un pilsoniskās jomas mācību priekšmetu kontekstā
- Efektīvas lasīšanas stratēģijas
- Skolēnu lasītprasmes attīstīšana darbā ar dažāda veida tekstiem
- Tehnoloģiju izmantošana skolēnu lasītprasmes uzlabošanā

Skolēnu lasītprasme

- Lasītprasme ir spēja saprast tekstu, būtiskāko informāciju, prasme analizēt tekstu.
  - Lasīšana nozīmē lasītā teksta izpratni, tā izmantošanu un informācijas lietošanu mācību procesā visā dzīves laikā. Tā ietver arī vārdu nozīmes izpratni, zināšanas par faktiem, lietām un parādībām kopumā. Visbiežāk lasītprasme tiek saistīta ar uztveri, sapratni un izpratni, jēgpilnu lasīšanu un lasītā teksta novērtēšanu.
- Agrāk ar lasītprasmi saprata tikai tehnisku teksta lasīšanu, bet šobrīd nozīme ir paplašinājusies.

Skolēnu lasītprasme

Skolēnu lasītprasmes pazemināšanos apstiprina arī dati:

- PIRLS 2021. gada pētījumā lasītprasmes dati ir pasliktinājušies, salīdzinot ar 2016. gadu;
- 23. vietā starp pētījuma dalībvalstīm (iepriekš 11. vietā).

Pasliktinājusies Latvijas skolēnu lasītprasme

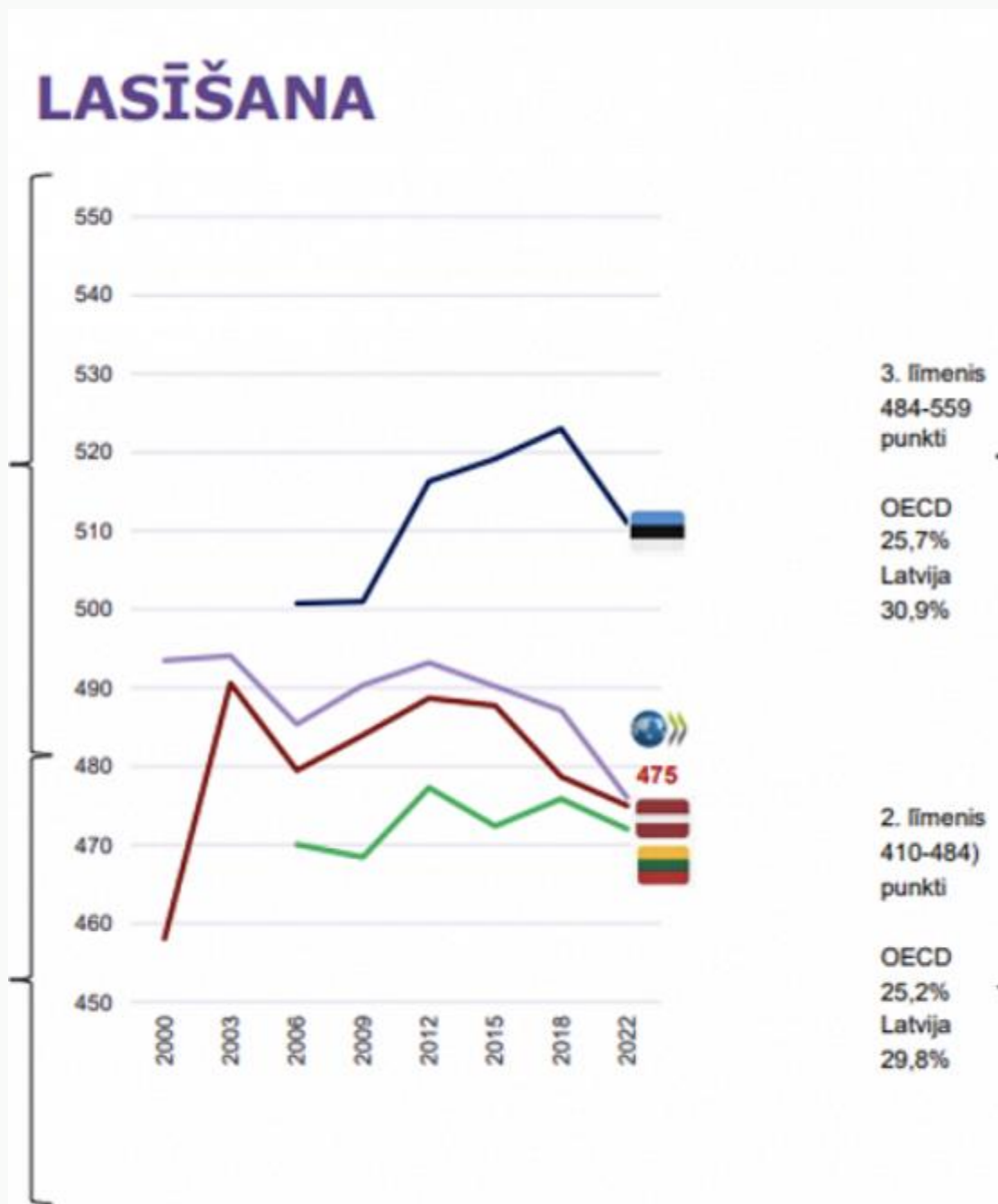
YouTube · LTV Ziņu dienests
2023. gada 16. maijs

Pasliktinājusies Latvijas sākumskolas skolēnu lasītprasme ...

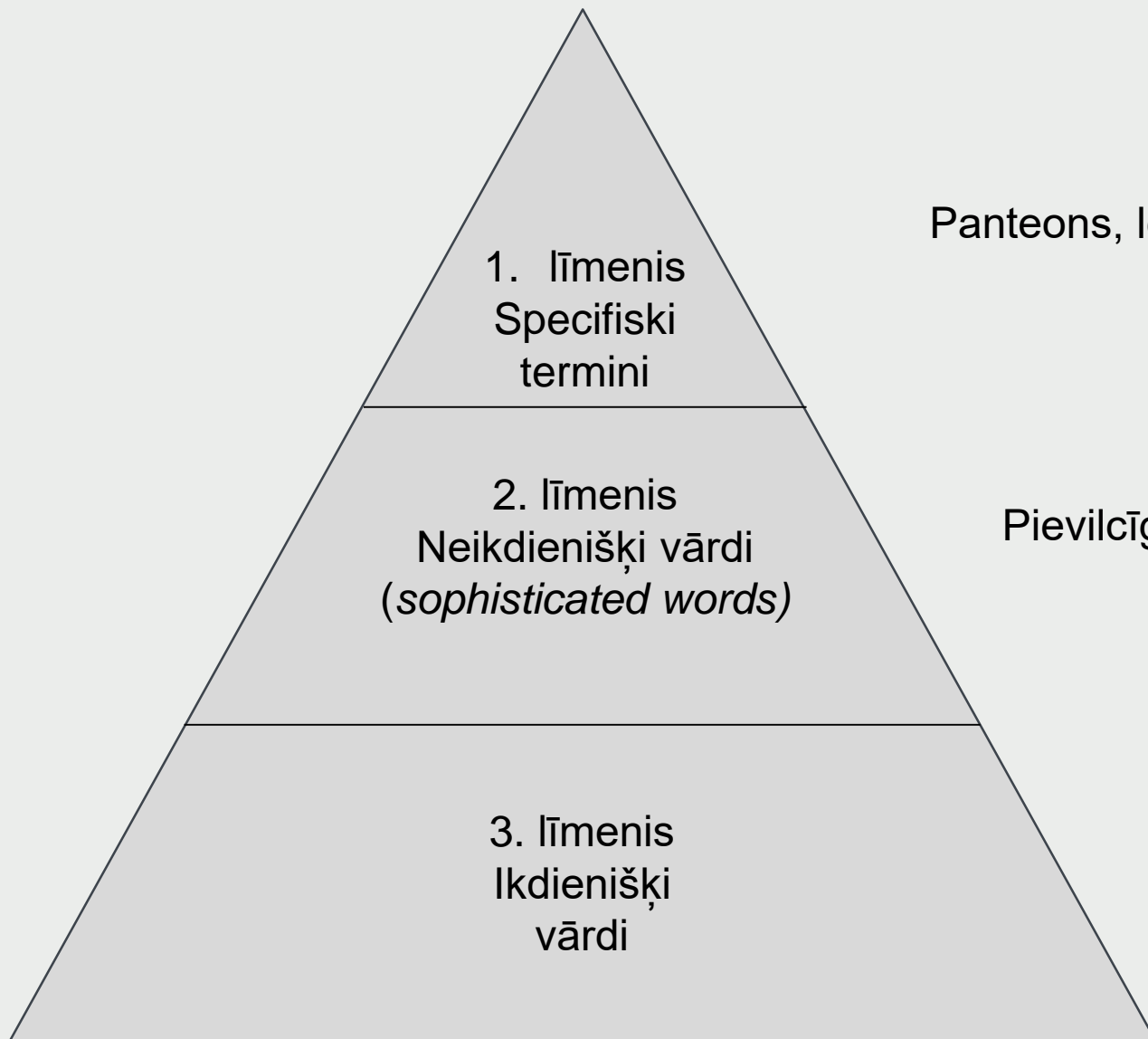
Apmeklēt >

OECD PĒTĪJUMS (2022. GADS)

Skolēnu lasītprasmes pazemināšanās

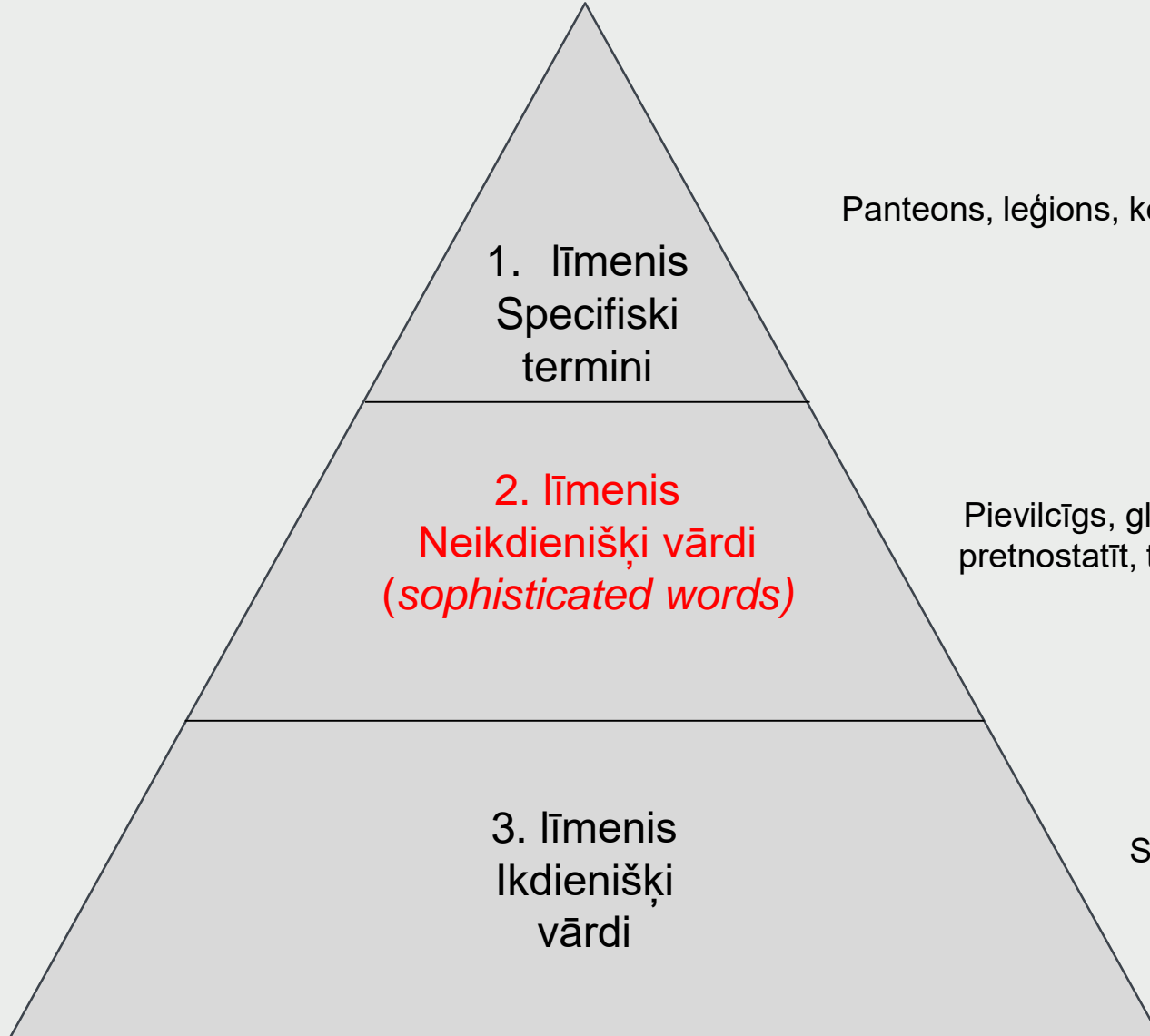
- Saistīta ar skolēnu vārdu krājumu;
- Tas veidojas ģimenē – skola var tikai uzlabot situāciju.
- *“Bringing Words to Life: Robust Vocabulary Introduction” (2002),
McKeown M., Beck I., Kucan L.*

Panteons, leģions, kolaborācija u.c
jēdzieni

Pievilcīgs, glīts, rikšot, pretnostatīt, turklāt
u.c.

Skriet, suns, silts, skatīties, peldēt,
zīmulis u.c.

Panteons, leģions, kolaborācija u.c jēdzieni

Šos mēs esam pieraduši mācīt, tam ir paredzēts laiks.

Šie lielākoties tiek lietoti rakstītajā tekstā (vai tos mutiski lieto nobrieduši runātāji). *Ja skolēns nesaprot 30 % no 2. līmeņa vārdiem, viņam zūd teksta jēga!

Pievilcīgs, glīts, rikšot, pretnostatīt, turklāt u.c.

Skriet, suns, silts, skatīties, peldēt, zīmulis u.c.

Šos bērns bieži dzird ikdienas runā un zina/saprot.

Efektīvas lasīšanas stratēģijas

Saskaroties ar jebkuru tekstu, t.sk.
teoriju, uzdevuma nosacījumiem

Mainīt veidu, kā lasīt tekstu

- Īpaši būtiski darbā ar klasēm, kurās redzama zema lasītprasme.
- Labu efektu dot skaļā lasīšana – gan uzdevuma nosacījumu, gan teksta.
- *Uzdevuma nosacījumi:*
- Skolotājs izlasa un izskaidro citiem vārdiem (pievērst uzmanību rīcības vārdiem, kas bieži atkārtojas – varbūt ir iespēja tos pārvērst atgādnē);
- Skolēns izlasa, izskaidro pirmajā persona “Man ir ...”, “Es darīšu...”

Mainīt veidu, kā lasīt tekstu

- *Teksta lasīšana:*
- Skolotājs un/vai skolēni lasa tekstu skaļi. Skolotājs paredz, kuri vārdi (gan jēdzieni, gan 2. līmeņa vārdi varētu būt neskaidri). Uzreiz tos izskaidro citiem vārdiem.
- Tas palīdz skolēniem apzināties, ka drīkst jautāt arī 2. līmeņa vārdu skaidrojumu.

Kā nedarīt!

Nejautāt “Kurš man var izskaidrot šo vārdu!”

- Mudina uz minēšanu;
- Minēšana tērē laiku;
- Skolēni var atcerēties nepareizo skaidrojumu, kuru kāds ir pateicis.

Uzdevums

Izlasiet abus tekstus!

Pasvītrojiet vārdus, kuri skolēnam var būt neskaidri – gan jēdzienu, gan 2. līmeņa vārdus!

Kā tos izskaidrot citādāk?

- Kādos gadījumos tos ikdienā lieto?
- Kā vēl, skolēnam draudzīgi, tos var izskaidrot? (Mudināt skolēnus pierakstīt skaidrojumus)

Skolotājs kā piemērs teksta domas saprašanā

“Making Thinking Visible” (2011), Ritchard R., Church M., Morrison K.

“Ilgu laiku mēs esam teikuši skolēniem kā jādara, bet maz laika veltam, lai parādītu, kā to darīt.”

Skolotājs kā piemērs teksta domas saprašanā: skaļā lasīšana

Skolēniem ir jāļauj lasīt un domāt par to, ko ir izlasījuši, bet, ja viņi nezina, kā to darīt?

→ Skolotājs lasa tekstu/teksta fragmentu un simulē, kā būtu jārikojas skolēnam.

→ Komentēt – Kādi jautājumi man rodas?

→ Kuri vārdi man nav skaidri? Ko es varu darīt, ja nesaprotu vārdu?

→ Kur es jau šo lasīju/dzirdēju? (saiknes veidošana ar esošajām zināšanām)

Pēc tam, kad teksts ir izlasīts

Hārvardas Universitāte ir publicējusi aprakstu, kādu studenta rīcību viņi sagaida, lasot tekstu:

- **Priekšskatīšana;**
- **Anotācija;**
- **Apkopojums;**
- Analīze;
- Salīdzināšana;
- Pretnostatīšana.

Anotācija, apkopojums

- Aicina neizmantot marķieri; tā vietā – zīmuli vai pildspalvu. Marķieris novērš uzmanību un rada ilūziju par darbību.
- Teksta papildināšana (lapas malās, virs vārdiem):
- Ieraksta skaidrojumus, asociācijas, jautājumus, kas rodas.
- Pieradina sevi pie domāšanas jau lasot “Ko viņš ar to gribēja pateikt?” “Kāpēc ir tāds secinājums?” → arī šo var veidot kā atgādni
- Veidot kodēšanas ieradumu.

Kodi/apzīmējumi

- **Lai palīdzētu skolēniem, kuri paši šo neprot, ieteicams klasē vienoties par vienotu sistēmu (izcili, ja to var klašu grupas/skolas ietvaros).**

? – jautājums;

! – svarīgi atcerēties;

:o – pārsteidzoši;

----- - jauna informācija

 ideja;

→ - sasaiste ar zināmo informāciju;

 - man atgādina par ...

- u.c.

Kodi/apzīmējumi

- Daži pētījumi rāda, ka apzīmējumu lietošana, īpaši sākumā, skolēniem traucē uztvert domu.
- Tāpēc ieteicams lasīt pa rindkopai: izlasa → pārlasa un izmanto apzīmējumus.

Vieta piezīmēm

- Nepietiek tikai ar to, ka skolēns atzīmē, ka ir saistība ar iepriekšējām zināšanām vai ka rodas ideja.
- Nepieciešama vieta piezīmēm:
- Lapas malā, ja ir iespējams drukāt tekstu;
- uz līmlapiņām;
- digitāli (kā komentāri vai piezīmes ar citu krāsu)

Uzdevums

Izlasiet tekstu!

Izmantojiet apzīmējumus, domājot par uzdevumu!

? – jautājums;

! – svarīgi atcerēties;

:o – pārsteidzoši;

----- - jauna informācija

 ideja;

→ - sasaiste ar zināmo informāciju;

 - man atgādina par ...

Pēc tam, kad skolēns izlasa tekstu, kaut kas ar to ir jādara

1. Izrunāt pāri (*turn & talk*) – 3-4 minūtes pārrunā izlasīto vai atbild uz konkrētiem jautājumiem.

<https://www.youtube.com/watch?v=pE0-UIY-IjI>

- Apkopo informāciju;
- papildina to (ja blakussēdētājs ir pamanījis, ko citu);
- palielina skolēnu iesaisti. Tas dod iespēju runāt arī tiem, kas to negrib darīt klases priekšā.

Iesaka šo izmantot regulāri arī, atbildot uz jautājumiem bez teksta.

Pēc tam, kad skolēns izlasa tekstu, kaut kas ar to ir jādara

2. Lasīšana pārī.

- Pārī pusbalsī lasa tekstu – vai nu vienlaicīgi vai pa teikumam/rindkopai.
- Dzird vārdu pareizu izrunāšanu (vai var izlabot to), sadarbojas, meklējot atbildes uz jautājumiem.
- Kā dalīt pāros?
- kā sēž;
- pēc līdzīgām interesēm (ja mainās uzdevuma uzsvars, teksta veids),
- ar līdzīgu lasītprasmi (neiesaka likt pārī spēcīgu lasītāju ar vāju);
- ļaut pašiem izvēlēties “lasīšanas draudziņu”.

Lasītprasmes uzlabošana sociālās un pilsoniskās jomas priekšmetos

---

Bieži sociālās un pilsoniskās jomas priekšmetus sauc par būtiskākajiem, kuros uzlabot skolēnu lasītprasmi.

Sociālajās zinībās un vēsturē mēs dabiski liekam uzsvaru uz jēdzieniem, tekstu analizēšanu, viedokļa noteikšanu u.t.t.

Skolēni, kuriem ir laba lasītprasme, pielāgojas sistēmai. Pārējie – strādā deficītā.

Jēdzienu apguve

Lai palīdzētu skolēniem, kuri uzreiz neuztver jēdzienus vai kuriem ir grūti izprast jēdzienu dažādās nozīmes, sinonīmus, palīdz **vārdu banka**.

Skolēniem nepieciešams vārdu dzirdēt 10 reizes, lai viņi justos ērti to lietot.

Mezolīts	
Vidējais akmens laikmeta posms. Tajā cilvēki prata izgatavot sarežģītākus darbarīkus un lietas.	
Slietenis	
Mājokļa veids. To veidoja no kopā sastiprinātiem kokiem, kurus pārklāja ar dzīvnieku ādu.	

Jēdzienu apguves pašvērtējums

Jēdzieni	18.03.	25.03.	8.04.	15.04.	22.04.	29.04.
Krusta karš	2	2	3	5	5	5
Krustnesis	2	2	4	5	5	5
Bruņinieku ordenis	-	-	2	3	4	5
Mestrs	-	-	1	2	3	3

Jēdzienu apguve

Vārdu bankas regulāra izmantošana, skolēnu radināšana pie korektu jēdzienu lietojuma.

Skolotājs: Kā Hitlers un nacistiskā partija paplašināja savu kontroli pār sabiedrību?

S1: Ar plakātiem.

Sk: Ar kādiem plakātiem.

S1: Propagandas plakātiem.

Sk.: Kā vēl?

S2: Ar terorū. Viņi radīja cilvēkos bailes, tāpēc tie izvēlējās atbalstīt nacistisko partiju.

Sk.: Kādā veidā?

S3: Bija gestapo jeb slepenpolicija, SS jeb slepenpolicija un izlūkošanas dienests.

S4: Viņi arī atbrīvojās no opozīcijas un ieguva pilnīgu kontroli Reichstāgā.

Klausīties vēsturniekus

Dažādot cilvēkus, kuri runā par konkrēto tematu.

- Tavaklase video (piemēram, 7. klasei saruna ar arheoloģi, Latvijas Bankas pārstāvi);
- Dokumentālās filmas;
- Vidusskolai LU Open lekcijas “Pārvērtējot vadonismu Latvijā: Kārlis Ulmanis vēsturē, kultūrā, atmiņā” un “Nacionālisms” (I.Ījabs);
- Mākslas filmas.

Kā meklēt tekstā konkrētu informāciju?

Statistika, cilvēki, notikumi, datumi (SPED)

Palīdz fokusēties uz to, kāda informācija jāatrod (specifiska priekšmetam).

Daudzveidīgi teksti un daudzveidīgi jautājumi

4 stratēģijas lasītprasmes uzlabošanai:

- Lasīt dažādus tekstus un piefiksēt savas pārdomas (t.sk. “Es nespēju tam noticēt! Tas nav normāli!”);
- Uzdot dažādus jautājumus (t.sk., empātiskus, salīdzinošus u.tml.);
- Izvērtēt autora mērķi;
- Izmantot bilžu grāmatas intereses veicināšanai.

Allington, Johnson (2002). Reading to Learn

Vienota sistēma teksta analīzei

Sagatavot atgādni ar līdzīgiem jautājumiem par dažāda veidiem tekstiem/avotiem/attēliem.

Saturs: par ko ir teksts/attēls;

Struktūra: Kāda ir teksta forma – garums, valoda...

Ziņa: Ko autors grib pateikt?

Metode: Kādā veidā autors nodod savu domu?

Laiks: Kad avots ir radīts? Kam man jāpievērš uzmanība?

Situācija: Kādā situācijā avots radīts? Ko tas ietekmē?

Iemesls: Kāpēc avots radīts? Kam tas radīts? Ko parāda forma?

Nozīme: Ko tas man pasaka par konkrēto laiku?

Digitālās tehnoloģijas skolēnu lasītprasmes uzlabošanai

Audio ieraksts

1. Audio žurnāls jeb komentāri – reizēm pierakstu veikšana aizņem vairāk laika un novērš no ideju rašanās. Skolēni lasa tekstu un audio veidā ieraksta savas idejas, kas pārsteidza u.t.t.

Īpaši ērti to izmantot, ja teksta lasīšana uzdota mājās.

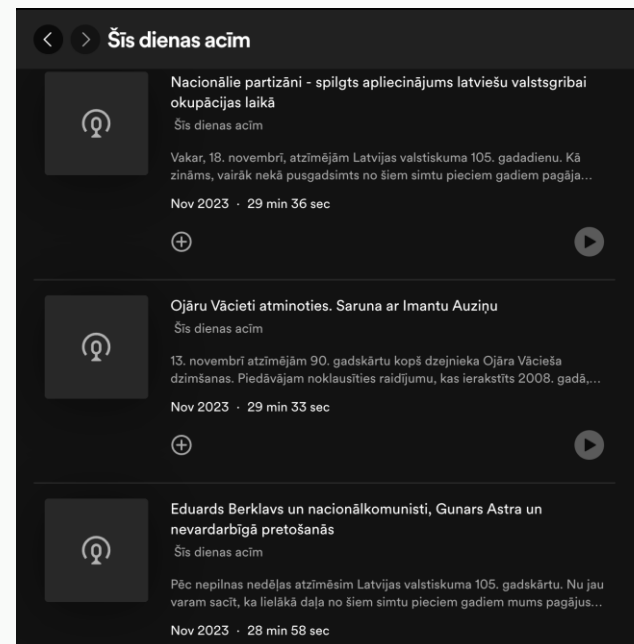
2. Teksta ierakstīšana – trenē lasītprasmi kā teksta skaidru lasīšanu.

Audiogrāmatas, podkāsti

Palīdz noturēt uzmanību, fokusēties uz dzirdēto un vienlaikus smadzenes automātiski apstrādā informāciju.

Podkāsti

”Šī diena vēsturē” (<https://lr1.lsm.lv/lv/lr1/raidijumi/sii-diena-vesture/>)

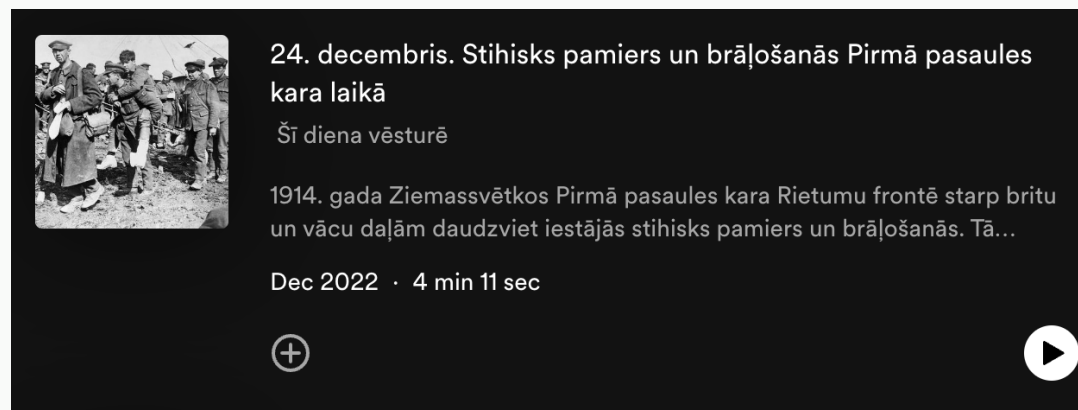
Šīs dienas acīm

Nacionālie partizāni - spilgts apliecinājums latviešu valstsgribai okupācijas laikā
Šīs dienas acīm
Vakar, 18. novembrī, atzīmējam Latvijas valstiskuma 105. gadadienu. Kā zināms, vairāk nekā pusgadsimts no šiem simtu pieciem gadiem pagāja...
Nov 2023 · 29 min 36 sec

Ojāru Vācieti atminoties. Saruna ar Imantu Auziņu
Šīs dienas acīm
13. novembrī atzīmējam 90. gadskārtu kopš dzejnieka Ojāra Vācieša dzimšanas. Piedāvājam noklausīties raidījumu, kas ierakstīts 2008. gadā...
Nov 2023 · 29 min 33 sec

Eduards Berklavs un nacionālkomunisti, Gunars Astra un nevardarbigā pretošanās
Šīs dienas acīm
Pēc nepilnas nedēļas atzīmēsīm Latvijas valstiskuma 105. gadskārtu. Nu jau varam sacīt, ka lielākā daļa no šiem simtu pieciem gadiem mums pagājus...
Nov 2023 · 28 min 58 sec

”Šīs dienas acīm” (<https://lr1.lsm.lv/lv/lr1/raidijumi/siis-dienas-aciim/>)

24. decembris. Stihisks pamiers un brāļošanās Pirmā pasaules kara laikā
Šī diena vēsturē

1914. gada Ziemassvētkos Pirmā pasaules kara Rietumu frontē starp britu un vācu daļām daudzviet iestājās stihisks pamiers un brāļošanās. Tā...

Dec 2022 · 4 min 11 sec

Koplietojamas prezentācijas pierakstu veikšanai

Statistika, cilvēki, notikumi, datumi (SPED) vai teksta analīzes kartītes jau iepriekš sagatavot Google vai Office prezentācijā; katram skolēnam savs slaidis.

Skolēni ieraksta informāciju; skolotājs redz visas atbildes vienuviet, var uzreiz komentēt, norādīt uz nepilnībām.

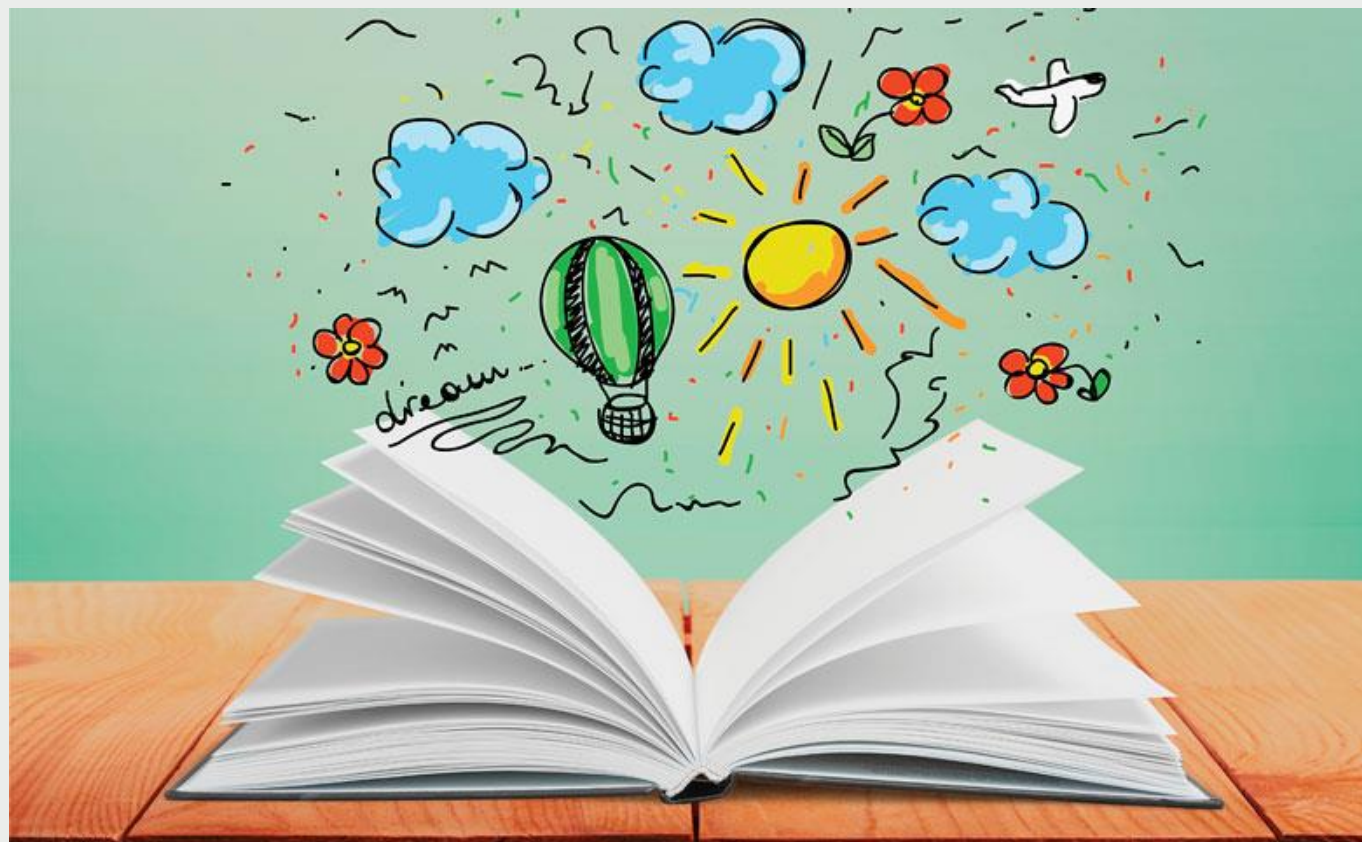
Intereses veicināšana

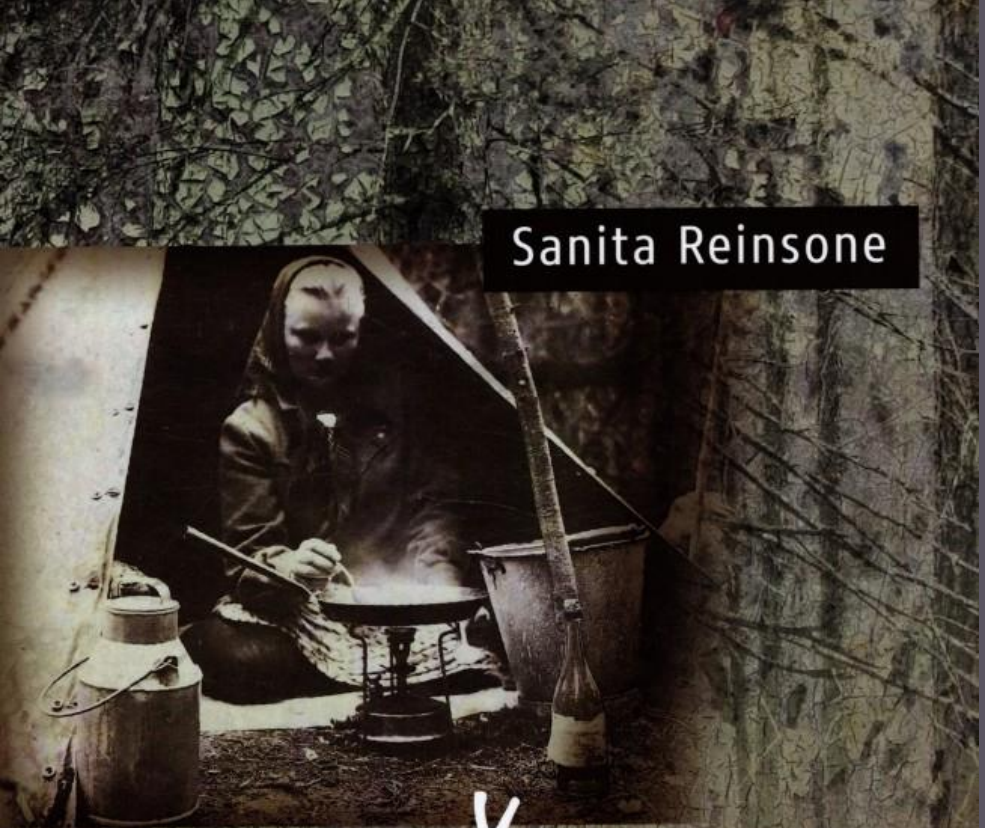

Hārvardas Koledžas skolotāji norāda intereses veicināšanas nozīmi lasītprasmes uzlabošanā.

Bērnībā bērni daudz labprātāk lasa, jo grāmatas ir “dzīvas”, var uzdot sev interesējošus jautājumus, pētīt kaut ko padziļināti.

Vai šo saglabājam arī vēlāk, pusaudžu gados?

Sanita Reinsone

S.Reinsone "Meža meitas"

- par nacionālajiem partizāniem;
- ikdiena, kaujas, briesmas

MEŽA
MEITAS

12 sievietes par dzīvi mājās, mežā, cietumā

“Meža meitas” (S.Reinsone)

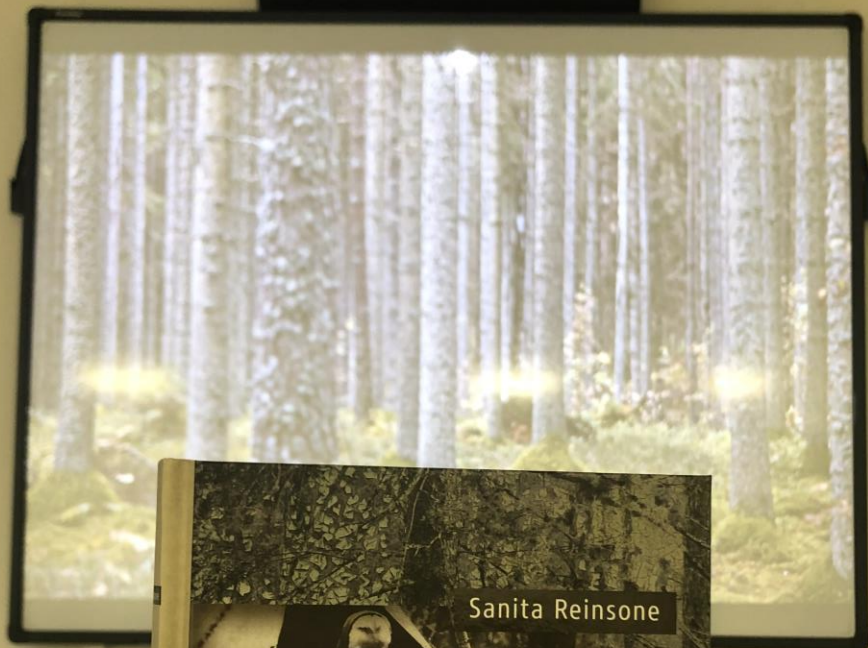
9. klasei par pretošanos okupācijas režīmam.

“Meža meitas” kā informācijas iegūšanas avots.

Izlasi vienu vai otru (vai abus) stāstu no divu mežabrāļu laikabiedru atmiņām (stāsti pieejami šeit: https://slvsk-my.sharepoint.com/:f/g/personal/annijabe_slvsk_lv/EhQyOnLhVe5JgFPLxtWtMqQBfDCT1luqYIzLo7VMhOLow?e=nT7GjF). Tajos šīs sievietes apraksta, kāda bija mežabrāļu ikdiena, no kā bija jāuzmanās (katrā pielikumā ir viena nodaļa – viens stāsts.)

Jautājumi:

1. Kad un kāpēc sākās mežabrāļu kustība?
2. Kad izveidojās pirmās mežabrāļu jeb nacionālo partizānu grupas?
3. Cik lielas parasti bija mežabrāļu grupas? Kāpēc tā?

4. Kā noritēja mežabrāļu ikdiena? Kas bija vissvarīgākais, no kā bija jāuzmanās?
5. Kā notika mežabrāļu pretošanās padomju režīmam?
6. Uzraksti 2 lietas, kas par mežabrāļu dzīvi vai darbību, vai likteni tevi pārsteidza visvairāk.

AUGUSTS DEGLAVS

RĪGA

A. Deglavs "Rīga"

- Nacionālā atmoda, jaunlatviešu kustība

A. Deglava

“Rīga”

“Tas ir nepareizi, ka mēs vietā un nevietā pļurkskam pa vāciski... Pa latviski mums vajag runāt... Bodēs un magazinā prasīt pa latviski: dodat man to un to! Baznīcā iet latviešu dievkalpošanā. Atklātās vietās, viesnīcās runāt un prasīt tikai pa latviski...”

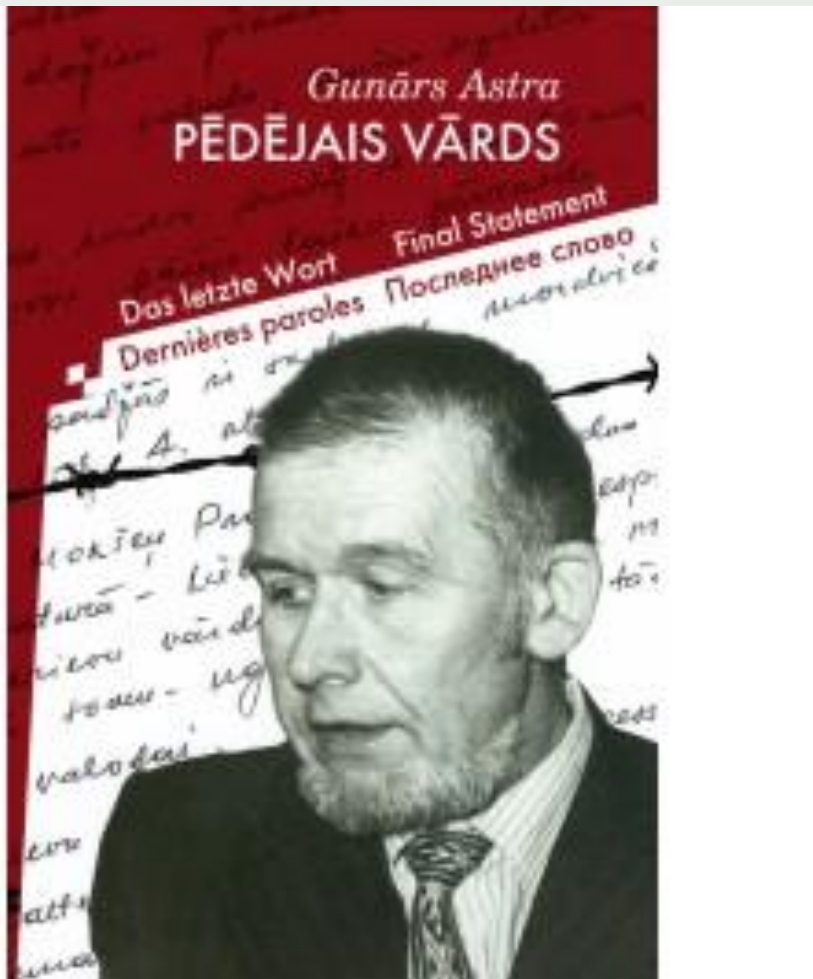
“Jā, bet, ja labas drēbes mugurā, kā tur lai runā pa latviski? Noturēs tevi vēl par prastu...” Mari iebilda. “Taisni tādēļ vajag runāt pa latviski!” Pēteris pastāvēja. “Lai tie kundziņi redz, ka latvieši nav tik vien kā kužas un prasti ļaudis.” [...] “Esmu kādreiz mēģinājusi magazinās prasīt pa latviski,” Mari turpināja, “bet tad uz tevi skatās kā uz kādu brīnumu zvēru. Dažā vietā nemaz neatbild, dažā ieogrūž sliktu preci...” “Uz to nevajag skatīties! Mums ir jāpaliek pie sava un pašiem ar apziņu jāatzīstas, ka esam latvieši. Kādēļ par mums, latviešiem, var smieties, ka mēs runājam pa latviski? Tad jau var smieties arī par ozolu, ka tam ozola lapas, par lakstīgalu, ka tai lakstīgalas dziesmas un ne papagaiļa...”

[..] Kad viņi bija sasnieguši Vērmaņa parku, viņš ieminējās: “Vai zini ko, iztaisīsim labu joku! Iesim, nosēdīsimies uz lielā paviljona un prasīsim pa latviski, lai dod mums ko iedzert...” Runāts - darīts. Tie uzgāja augšām, apsēdās pie kāda apklāta galdiņa, un Pēteris pamāja ar roku sulainim. Tas drīz bija klāt, - salveti padusē; paklanījās: “Womit kann ich dienen?”

“Atnesat man zeideli alus un glāzi sarkanā vīna!” Pēteris apzinīgi pavēlēja. “Bet žigli!” Bet sulainis palika stāvēt kā stabs: “Wie mein' Sie? Glas Bier und Wein?” No viņa norautās galotnes vien jau varēja redzēt, ka tas ir skaidrs latviešu cilvēks, tikai negribēja saprast pa latviski. [...] Sulainis viņu lielām acīm uzlūkoja, tad aizgāja un nenāca vairs atpakaļ.

<https://lr1.lsm.lv/lv/raksts/ieludz-radioteatris/rigas-latviesu-biedribas-dibnasana.-fragmenti-no-augusta-deglava.a136412/>

G.Astra “Pēdējais vārds”

- Latvijas okupācija;
- Okupācijas režīms;
- ”Īsā Latvijas okupācijas vēsture”

PAGĀJUŠO GADU
LATVIJA
1945-1990

*kā daļvojām, no kā ielikām,
ko apsmējam, par ko priecājamies*

I. Kreituse, G. Sēja “Pagājušo gadu Latvija”

- Vizuāli un tekstuāli bagātīgs materiālu apkopojums par Padomju laiku Latviju.

“Pagājušo gadu Latvija”

- Kas tas ir – neklaudzina, nerūc un nepulē grīdu?
- Tas ir padomju ražojums – mašīna klauzinašanai, rūkšanai un grīdas pulēšanai.

Skleroze padomju garā: priekšnamā stāv pensionārs mētelīti ar tukšu tīkļu rokās un domā: “Pag, pag, vai es esmu jau bijis veikālā vai vēl nemaz neesmu gājis?”

Brežņevs uzstājas strādnieku mītiņā:
- Biedri, drīz mēs dzīvosim vēl labāk!
Balss no zāles:
- Bet mēs?

PSRS izdeva pastmarku ar tā laika PSRS vadītāja Leonīda Brežņeva portretu. Drīz vien cilvēki sāka sūdzēties, ka markas nelipot. Sāka noskaidrot, kas par lietu. Izradās, cilvēki pirms pielīmēšanas apspļaudīja nepareizo pusi.

- Vai ir iespējams vienā izolētā valstī uzcelt sociālismu?
- Ir iespējams, taču labāk ir dzīvot citā.

- No kurienes nāk Ādams un Ieva?
- No Padomju Savienības, protams: abi pliki, kājas basas, viens ābols uz diviem, bet domā, ka dzīvo paradīzē.

Tiesnesis iznāk no sēžu zāles, gardi smiedamies.
- Kas par lietu? -, kolēģis viņam jautā.
- Dzirdēju ārkārtīgi smieklīgu anekdoti!
- Pastāsti man arī!
- Nevaru, tikko iedevu viņam par to desmit gadus.

rūkšanai un grīdas skrāpēšanai.

Navoloties preses-biāri

“...bet jau bija veikā, vai nemaz vēl neesmu uz to gājis?”

PROBLĒMA - veikalos nerad nemanēja nekā ko pietrūko, tie vienmēr bija tukši un arī uz tūlīni vānmeģāja ar tūlīpēm.

Brežņevs uzstājas strādnieku mītiņā:
- Biedri, drīz mēs dzīvosim vēl labāk!
Balss no zāles:
- Bet mēs?

Partijas darbinieki dāņņņ dāņņņ labā

- Vai iespējams vienā izolētā valstī uzcelt sociālismu?
- Ir iespējams, taču labāk ir dzīvot citā.

P. - sociālisms nav tik labs realitātē kā tas lēxavīzīem, un tā izpilde, taču tomēr būtiski ir iespējams-tikai labai daļai nepatīk.

-No kurienes nāk Ādams un Ieva?
- No Padomju Savienības, protams: abi pliki, kājas basas, viens ābols uz diviem, bet domā, ka dzīvo paradīzē.

PSRS izdeva pastmarku ar Brežņeva portretu. Drīz vien cilvēki sāka sūdzēties, ka markas nelipot. Sāka noskaidrot, kas par lietu. Izradās, cilvēki pirms pielīmēšanas apspļaudīja nepareizo pusi.

P. - cilvēku liels negatīva pret Brežņevu, viņu vaino visās problēmās, jo bija pie varas

P. - liela nabaadvība, gandrīz nekas nepādu, bet cilvēkiem diez izskaidrots, ka dzīvo vislabākajā valstī. Propaganda

Pēc kārtējā pensionāra K. Čerņenko nāves, kremlī atskan telefona zvans:
Zvanītājs: Jums ģenerālsēkretāri nav vajadzīgi?
Kremlis: Jūs ko, esat galīgi slims?
Zvanītājs: Jā, jā un ļoti vecs arī...

Tiesnesis iznāk no sēžu zāles, gardi smiedamies.
- Kas par lietu? -, kolēģis viņam jautā.
- Dzirdēju ārkārtīgi smieklīgu anekdoti.
- Pastāsti man arī!
- Nevaru, tikko iedevu viņam par to desmit gadus.

P. - turisti nevarēja ieteikt savus vārdus un ieteikumi, jo tie bija ļoti

*Fascinējoša grāmata,
kuru neaizmirsīsi*

ORLANDO FAIDŽĪSS
ČUKSTĒTĀJI
PRIVĀTĀ DZĪVE STAĻINA KRIEVIJĀ

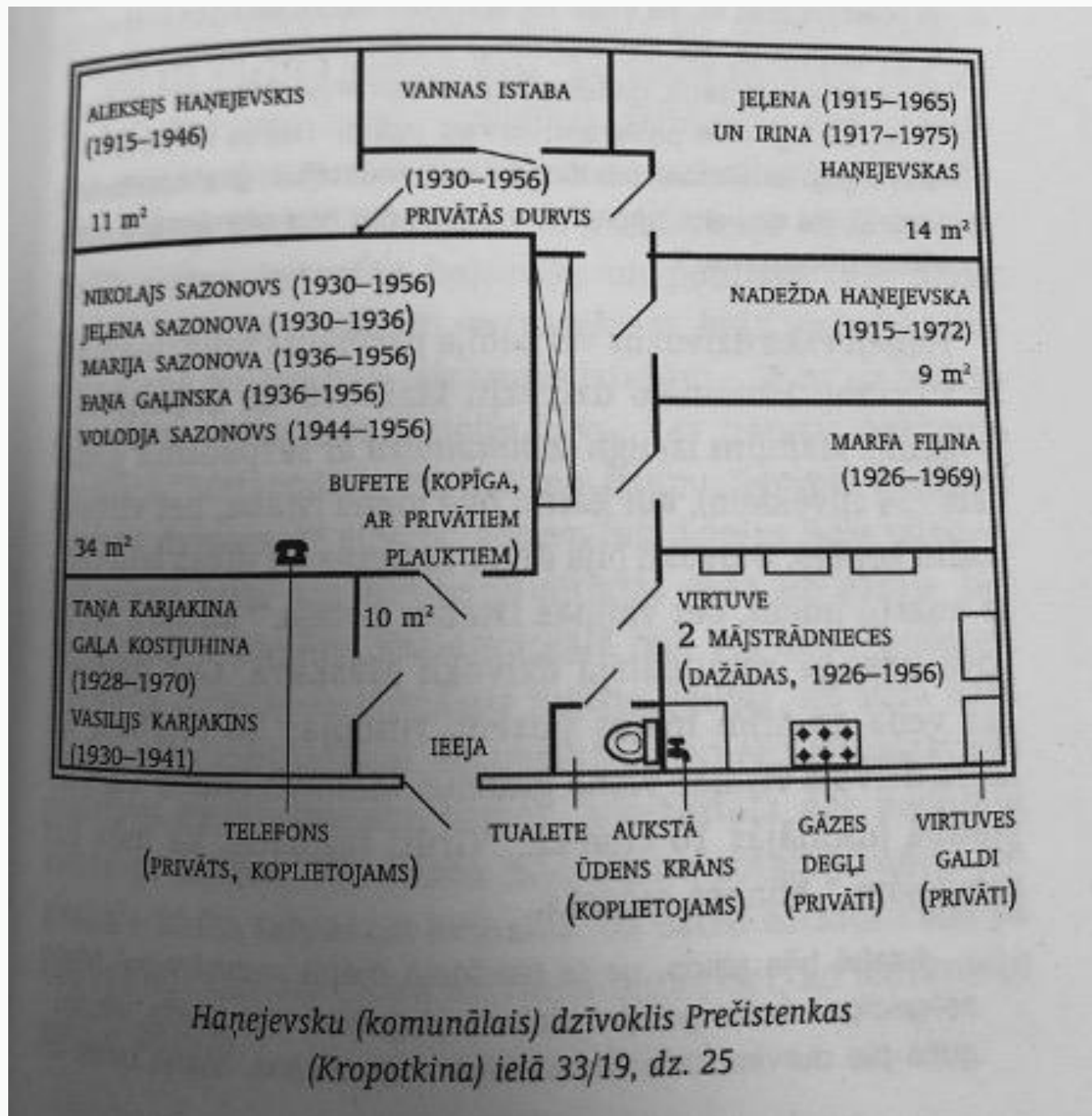
ORLANDO FIGES • The WHISPERERS

O.Faidžīss “Čukstētāji”

- PSRS veidošanās, režīms, represijas Staļina laikā

”Čukstētāji”

“Čukstētāji”

Atmiņu stāsti

“Katru nakti viņš palika nomodā, gaidīdams mašīnas motora troksni. Kad tas atskanēja, viņš pietrūkās gultā sēdus. Viņu pārņēma šausmas. Es saodu viņa bailes, viņa nervozos sviedrus un jutu drebam viņa augumu, kaut gan tumsā tik tikko spēju viņu saskatīt. “Atbraukuši man pakaļ!” viņš vienmēr noteica, izdzirdis automašīnu. Viņš jutās pārliecināts, ka tiks arestēts par kaut ko tādu, ko ir pateicis – mājās viņš reizēm mēdza lamāt boļševikus. Dzirdēdams apklustam motoru un aizcērtamies durvis, viņš allaž piecēlās un panikā vāca kopā, viņaprāt, visnepieciešamākās mantas. Tās tēvs vienmēr turēja pie gultas, lai būtu gatavs, kad ieradīsies “viņi”. Atceros, tur bija maizes garoziņas – visvairāk viņš baidījās palikt bez maizes. Bija daudz tādu nakšu, kad tēvs neaizvēra ne aci, gaidīdams automašīnu, kura nekad neatbrauca.”

Geschichte der Letten.

Die Letten

vorzüglich in Liefland

am

Ende des philosophischen Jahrhunderts.

Ein Beitrag zur Völker- und
Menschenkunde,

von

G. Merkel.

Non ignarus mali, miseris succurrete opto.

Leipzig, 1797.

bey Heinrich Gräff,

G. Merķelis “Latvieši”

“Latvieši”

Garlībs Merķelis. “Latvieši” (fragments)

Eiropā ir veselas tautas, kas atzītas par nespējīgām baudīt personīgu brīvību un attīstīties, un lokās zem tirānu pātagas, žvadzina savas vergu važas ar brīvo senču kapiem, apstrādā savus laukus svešas cilvēku šķiras labā un padara tos cilvēkus bagātus, kamēr paši mirst badā. Ziedoti nedaudzu muižnieku mantkārībai, latvieši un igauņi ir nulles.

Kaut cik palīdzēt celt gaismā muižniecības pārkāpumus ir šā raksta nolūks. Vēsturiskus dokumentus vārda īstajā nozīmē tajā nemeklējiet. Dokumentiem, ko es varētu izlietot, būtu jāpierāda, ka latvietis ir vergs vai arī ka viņam ir tiesības būt brīvam. Pirmais nav jāpierāda, un kurš gan būs tik aprobežots, ka varētu šaubīties par pēdējo. [..]

Man nenāk ne prātā visus Vidzemes muižniekus apsūdzēt ļaunprātībā. Taču šejienes muižnieku dāma, noskatoties teātrī tukši jūtīgus skatus, mirkst asarās, bet savus kalpotājus mazas kļūdas dēļ liek pērt līdz asinīm. Es pats dzirdēju kādu muižnieku uzstājamies pret nēģeru tirdzniecību, bet dienu vēlāk redzēju viņu samainām vienu zirgu pret diviem kalpotājiem. Viņi domāja, ka barga apiešanās ir nepieciešama, ka bez tās nevar iztikt.

Visa senāk tik kareivīgā tauta tagad mierīgi nes savas važas, tā ir tik trula kā lauva, kas jau gadiem ilgi par izpriecu citiem ir vadāta krātiņā, un tagad tikai šad un tad, klusi un drūmi rūkdama, izrāda savu nepatiku.

starp
pelēkiem
toņiem

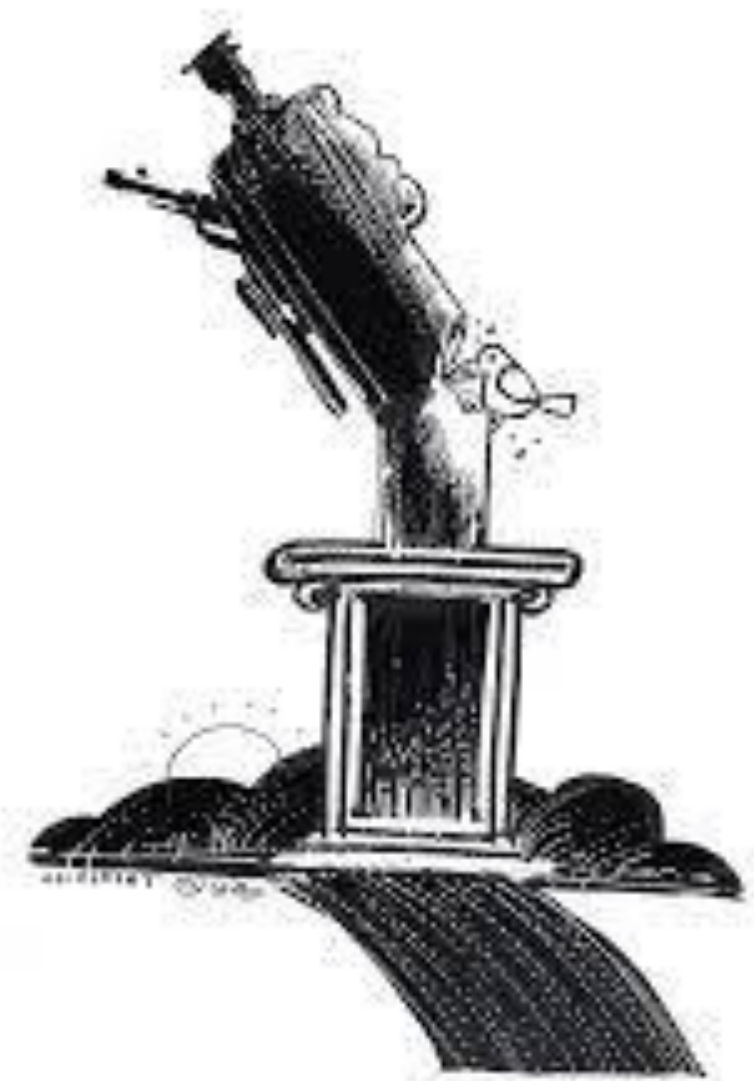
romāns

RŪTA ŠEPETIS

R. Šepetis “Starp pelēkiem toņiem”

- Par padsmītgadnieces un viņas mammas deportēšanu;
- Izdzīvošana, ikdiena Sibīrijā

Eiropas Parlaments “Saharova balvas saņēmēju grāmata”

- Stāsti par balvu saņēmējiem;
- Ilustrācijas, kuras zīmējis viens no balvas saņēmējiem – Ali Ferzats

https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/210729/QA0215420_LVN.pdf

Letonika

(www.letonika.lv)

The logo for Letonika.lv, featuring the text "letonika.lv" in white lowercase letters on a teal square background.

letonika.lv

**P.Rozīts “Valmieras puikas” (par laiku pirms
1905. gada revolūcijas)**

A.Čaks “Mūžības skartie”

M.Zālīte “Pieci pirksti”

Rainis “Daugava”

J.Joņevs “Jelgava 94”

G.Merķelis “Latvieši”

A.Grīns “Dvēseļu putenis”

Vecais Stenders “Bildu ābice”

Trešais tēva dēls (E-grāmatu bibliotēka)

www.3td.lv

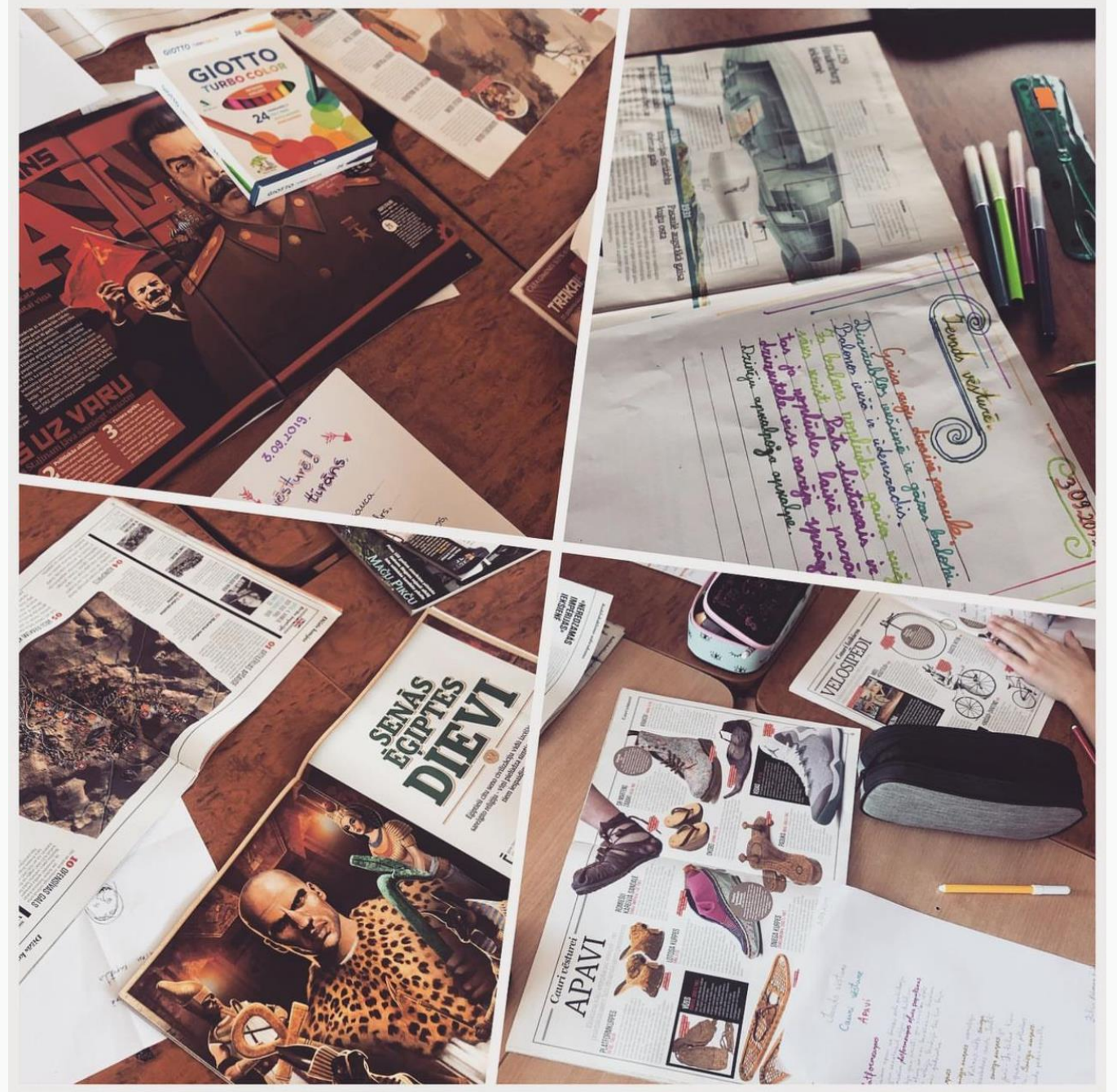
A.Grāmatiņš, J.Ķīselis, A.Indriksons “Latvijas
rītausmā”

U.Neiburgs, V.Zelče ”Divas puses. Latviešu
kara stāsti”

A.Franka “Sētas māja. Dienasgrāmata
vēstulēs”

Žurnāli

Uzdevums

1. **Izvēlēties vienu stratēģiju lasītprasmes uzlabošanai:**
  - *Skaļā lasīšana & vārdu krājuma papildināšana;*
  - *Darbs ar tekstu (apzīmējumi, vieta piezīmēm);*
  - *Vārdu bankas izveide un mērķtiecīga jēdzienu apguve;*
  - *Teksta (avotu) analīze;*
  - *Intereses veicināšana;*
  - *Digitālo rīku izmantošana*
2. Īstenot to **vairākās mācību stundās ar vienu klasi!**
3. Dalīties pieredzē!

Jūsu jautājumi, pārdomas?

Paldies!
